

V řízení o předběžné vazbě cizince došlo k nepřiměřené délce jejího trvání, mimo jiné v důsledku zdlouhavého přezkumu správními soudy

15.11.2023 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Stěžovatel je občanem Ruské federace, v níž je stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Na žádost Generální prokuratury Ruské federace Městský soud v Praze dne 2. 3. 2020 rozhodl, že je vydání stěžovatele přípustné, což posléze potvrdil i Vrchní soud v Praze. V průběhu řízení o vydání do cizího státu byl stěžovatel vzat do předběžné vazby, neboť u něj byla dána obava, že bude v případě propuštění na svobodu toto řízení mařit (například tím, že by odjel z České republiky). Stěžovatel pak podal žádost o udělení mezinárodní ochrany. Ministerstvo vnitra o ní rozhodlo tak, že se mezinárodní ochrana stěžovateli neuděluje. Posléze probíhalo dvakrát řízení před správními soudy. Nejprve rozhodnutí ministerstva zrušil městský soud z důvodu nepřezkoumatelnosti a nedostatečného posouzení hrozby reálného nebezpečí vážné újmy. Kasační stížnost ministerstva Nejvyšší správní soud zamítl. O žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany poté opětovně rozhodovalo ministerstvo, které ji i podruhé zamítlo. Žalobu proti tomuto rozhodnutí již městský soud zamítl a stěžovatel podal k Nejvyššímu správnímu soudu (druhou) kasační stížnost.

Protože probíhající řízení o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany založilo překážku vydání stěžovatele do doby, než bude o této žádosti pravomocně rozhodnuto a než skončí navazující řízení před správními soudy, stěžovatel zůstal v předběžné vazbě. V tomto období opakovaně žádal o propuštění, avšak neúspěšně. Ústavní stížnosti napadeným usnesením městského soudu byla zamítnuta žádost stěžovatele o propuštění z předběžné vazby na svobodu. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel stížnost, kterou vrchní soud zamítl. O kasační stížnosti stěžovatele v jeho azylové věci Nejvyšší správní soud ke dni vydání napadených rozhodnutí nerozhodl.

V ústavní stížnosti stěžovatel namítal nepřiměřenou délku trvání předběžné vazby, která v té době trvala téměř 28 měsíců. Krátce poté, co stěžovatel podal ústavní stížnost, Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu, jakož i jemu předcházející druhé rozhodnutí ministerstva. Učinil tak z důvodu podstatné změny okolností, které mají význam pro posouzení diplomatických záruk poskytnutých Generální prokuraturou Ruské federace. Dne 24. 2. 2022 totiž Ruská federace zahájila vojenskou invazi na území Ukrajiny. Usnesením městského soudu ze dne 22. 3. 2022 byl stěžovatel ke své žádosti propuštěn z předběžné vazby na svobodu.

Čtvrtý senát Ústavního soudu (soudkyně zpravodajka Veronika Křesťanová) stížnosti stěžovatele vyhověl a zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. února 2022 č. j. 14 To 13/2022-590 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. ledna 2022 č. j. Nt 424/2019-568. Délku předběžné vazby totiž považoval Ústavní soud za nepřiměřenou.

Požádá-li cizí stát o vydání osoby za účelem trestního stíhání, může předseda senátu rozhodnout o vzetí této osoby do předběžné vazby, odůvodňují-li zjištěné skutečnosti obavu z jejího útěku (§ 94 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci). Účelem předběžné vazby je zajistit dosažitelnost osoby v průběhu vydávacího řízení. Zákonná úprava předběžné vazby přitom nestanoví žádné

ohraničení její délky. Trvání předběžné vazby je proto vázáno na účel, kterým je zajištění vydání.

Obecné soudy i ministr spravedlnosti jsou v řízení o vydání do cizí země povinni postupovat tak, aby předběžná vazba trvala jen po nezbytně nutnou dobu, v jejímž průběhu tyto orgány žádost cizího státu posoudí a rozhodnou o přípustnosti vydání, případně o povolení vydání. Délka předběžné vazby nicméně může být ovlivněna nejen řízením o vydání do cizího státu, ale také souběžně vedeným řízením o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Vydání do ciziny je totiž nepřípustné u osoby, které byla v České republice udělena mezinárodní ochrana. Ministr spravedlnosti je povinen vyčkat s rozhodnutím o povolení vydání do doby, než bude řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany skončeno – včetně případného soudního přezkumu. V opačném případě by byla osobě, o jejíž vydání jde, upřena možnost, aby byla její žádost o udělení mezinárodní ochrany projednána.

Podle rozhodné právní úpravy platilo, že rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany vydá ministerstvo bez zbytečného odkladu, nejpozději však do šesti měsíců. Případ stěžovatele navíc mělo ministerstvo posoudit přednostně, a to nejpozději do šedesáti dnů od zahájení řízení. Stejný požadavek na rychlost řízení platil i pro správní soudy. Prvostupňový správní soud měl rozhodnout přednostně a s největším urychlením, nejpozději do šedesáti dnů. Touto lhůtou byl vázán i Nejvyšší správní soud.

Podle Ústavního soudu byly zákonné lhůty pro vydání rozhodnutí o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany i pro rozhodnutí o kasační stížnosti významně překročeny. Řízení před ministerstvem trvalo nejprve více než 4 měsíce a po zrušení původního rozhodnutí dalších 11 měsíců, byť tato doba zahrnuje také řízení o kasační stížnosti ministerstva. Řízení před Nejvyšším správním soudem o kasační stížnosti ministerstva trvalo více než 6 měsíců a řízení o pozdější kasační stížnosti stěžovatele trvalo v době vydání napadeného usnesení vrchního soudu více než 4 měsíce. V době rozhodování vrchního soudu byl stěžovatel v předběžné vazbě již téměř 27 měsíců a celková doba jejího trvání byla ještě o měsíc delší.

Přestože obecné soudy rozhodující o předběžné vazbě stěžovatele nemohly ovlivnit délku řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany a navazujícího soudního přezkumu, bylo jejich povinností posoudit přiměřenost celkové délky předběžné vazby. Ačkoliv soudy správně vyhodnotily důvody předběžné vazby, nesprávně vyhodnotily opakované významné překročení zákonných lhůt pro vydání rozhodnutí o poskytnutí mezinárodní ochrany. Předběžnou vazbu o celkové délce 28 měsíců označil Ústavní soud za nepřiměřený zásah do ústavně zaručené osobní svobody stěžovatele. Soudy měly žádosti stěžovatele o propuštění z předběžné vazby vyhovět.

Stěžovatel byl ještě před podáním ústavní stížnosti propuštěn z vazby na svobodu. Soudní přezkum rozhodnutí o vazbě ale má pro dotčenou osobu význam bez ohledu na to, zda vazba stále trvá. Nález Ústavního soudu tak může být podkladem pro případnou odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným omezením na osobní svobodě.

<https://www.usoud.cz/aktualne/v-rozeni-o-predbezne-vazbe-cizince-doslo-k-neprimerene-delce-jejeho-trvani-mimo-jine-v-dusledku-zdlouhaveho-prezkumu-spravnimi-soudy>